

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ЖАМҚ СЎЗИ

2000 йил 22 июл шанба
Сотувда эркин нархда
№ 141 (2438)

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI OLIY MAJLISI VA ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHQAMASINING GAZETASI

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов 21 июл куни Оқсарой қароргоҳида Япония парламенти вакиллар палатаси депутаты Мунео Судзукини қабул қилди.
— Сизнинг Ўзбекистон билан Япония ўртасида барча соҳалар бўйича алоқаларни ривожлантиришдаги хизматларингизни юксак қадрлаймиз, — деди Президент. — "Буюк ипак йўли"ни тиклашдаги саъй-ҳаракатларингиз ҳам таҳсинга лойиқдир.
Учрашувда Ўзбекистон — Япония муносабатларининг бугунги аҳоли ва истиқболи, мамлакатларимиз қонун чиқарувчи органлари ўртасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлаш борасида ўзаро фикр алмашилди.

(ЎЗА).

ИҚТИСОДИЁТНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ — ФАРОВОНЛИК ПОЙДЕВОРИ

VAZIRLAR MAHQAMASI MAJLISI

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов мажлисда маъруза қилди.
Юртбошимизнинг маърузасида жорий йилнинг биринчи ярим йиллигида мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва иқтисодий ислохотлар жараёнида сезиларли ўзгаришлар рўй бергани қайд этилди. Жумладан, макроиқтисодий ва молиявий барқарорлик, барқарор иқтисодий ўсиш кузатилади. Утган вақт мобайнида sanoat ишлаб чиқариш ҳажми 6,2 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотли етиштириш 7,1 фоизга ўсди. Пул қадрсизланишининг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизга пасайди. Давлат бюджетининг 9,8 миллиард сўм профицит билан бажарилди. Экспорт ҳажми сезиларли даражада ошиб, ташқи савдо балансида 162 миллион АҚШ доллари миқдоридики ажобий сальдога эришилди.

21 июл куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йилнинг биринчи ярим йиллигида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва иқтисодий ислохотларнинг боришига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгеси ва Вазирлар Кенгаши раислари, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, вазирлик, қўмита, корпорация, концерн, компания, уюшма ва идоралар раҳбарлари қатнашдилар.

рига мос махсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш шу куннинг энг долзарб талаби экани қайд этилди. Бу масалага панжа орасидан қараш ҳолларига мутлақо чидаб бўлмайди. Айни пайтда, барқарор ишлаётган ва фойда келтираётган корхоналар арзон-гаровга четга сотиб юборилмаслиги даркор.
Кун тартибидики масалалар юзасидан Бош вазир ўринбосари, Давлат мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси Ҳ.Исмоилов, Бош вазир ўринбосари А.Исаев, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири Т.Холтоев, Андижон вилояти ҳокими Қ.Обидов, Тош-

теграциялашуви ва барқарор олга бориши учун мустаҳкам замин яратилган иборат.
Бинобарин, Ватанимиз ва халқимиз фаровонлиги ана шу стратегик вазифа ва белгиланган дастурий чора-тадбирларни амалга оширишда

Президент Ислам Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланиши ва иқтисодий ислохотларнинг 2000 йил биринчи ярми яқунларига бағишлаб ўтказилган мажлисидаги маърузаси

Мамлакатимиз раҳбари ўз маърузасида қишлоқда иқтисодий ислохотларни жадаллаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратди. Утказилаётган ислохотларнинг кўп ҳолларда деҳқонларга етиб бормаётганини танқид қилди. Деҳқончиликда оила пудрати тобора кенг ёйилиб бораётган бўлса-да, хўжаликларнинг ички ҳисоб-китобида пудратчиларнинг меҳнати алоҳида қайд этилаётгани йўқ. Бу эса жойларда эскидан қолган текисчилик иллатларининг қайта юз кўрсатишига олиб келмоқда. Деҳқон ўзини ернинг тўла ҳуқуқи эгаси, деб ҳис қилиши ва меҳнати самарасидан тўла баҳраманд бўлиши даркор. Деҳқоннинг меҳнатини тўғри баҳолаш ва меҳнатига яраша ҳақ тўламаслик адолат таъминининг бузилишига, ислохотларни обрўйсизлантиришига олиб келади.

куннинг энг долзарб талаби экани қайд этилди. Бу масалага панжа орасидан қараш ҳолларига мутлақо чидаб бўлмайди. Айни пайтда, барқарор ишлаётган ва фойда келтираётган корхоналар арзон-гаровга четга сотиб юборилмаслиги даркор.
Кун тартибидики масалалар юзасидан Бош вазир ўринбосари, Давлат мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси Ҳ.Исмоилов, Бош вазир ўринбосари А.Исаев, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири Т.Холтоев, Андижон вилояти ҳокими Қ.Обидов, Тош-

теграциялашуви ва барқарор олга бориши учун мустаҳкам замин яратилган иборат.
Бинобарин, Ватанимиз ва халқимиз фаровонлиги ана шу стратегик вазифа ва белгиланган дастурий чора-тадбирларни амалга оширишда

меҳнат қилган, ерга меҳрини бериб мўл ҳосил етиштирган, мамлакатимиз аҳолисини нон билан таъминлаш йўлида заҳмат чеккан жамики юртдошларимизга бутун халқимиз номидан чўқур миннатдорлик билдиришмоқчиман.
Бу йил сабзавот, мева-чева ва полиз ҳосили ниҳоятда сероб бўлди. Худонинг ўзи бизга ана шундай мўл ҳосил ато этди.
Барчамизнинг бурчимиз — деҳқонларимизнинг пешона тери, ҳалол меҳнати эвазига етиштирилган бу ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўймайликдан иборат. Деҳқон ва фермерлар ўзлари етиштирган маҳсулотни тўла-тўқис сота олиши, уларнинг йил бўйи қилган меҳнати муносиб тақдирланиши учун зарур бўлган барча чора-тадбирларни кўриш лозим.

Мамлакатимизда яхши ишлаб, фойда олаётган қишлоқ хўжалик ширкат корхоналари талайгина. Лекин уларнинг аксариятида пайчиларга дивиденд тўлаш масалалари ҳал этилмаган. Хўжалик ва пудратчилар, фермерлар ўртасида тузилган шартнома мажбуриятлари аксарият ҳолларда хўжалик раҳбарининг қайта билан бажарилмай қолаётган. Бундай ҳолларда ҳуқуқни ҳимоя қилиш ва адлия органлари ўз сўзини айтиши билан банд бўлган кишилар қаршида ҳеч қандай сунъий говлар бўлмағлини керак. Шунингдек, давлатимиз раҳбари қишлоқ хўжалиги ва sanoat маҳсулотлари нарҳларидаги номиутаносиблик масалаларига тўхталиб, бундай адолатсизликка барҳам беришининг аллақачон вақти етди, деб таъкид-

асосида танқидий баҳолаб, йил охирига қандай вазифалар турганини белгилаб олишдан иборат, десам, ўйлайманки, бу фикрга қўшилмасиз.
Биз Иккинчи чакirik Олий Мажлис биринчи сессияси ва Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил ижтимоий-иқтисодий ривожланиш яқунлари ҳамда 2000 йилда ислохотларни чуқурлаштиришга бағишланган мажлисида жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида, энг аввало, иқтисодий соҳада ислохотларни янада чуқурлаштириш ва эркинлаштириш борасида аниқ дастур ишлаб чиққан эдик.
Бу дастурни жорий этишдан қўзланган асосий мақсад — Ўзбекистоннинг демократик ва бозор ислохотларини амалга ошириш, жаҳон ҳамжамиятига кенг ин-

барчамизнинг изчиллигимиз ва қатъиятлимизга боғлиқдир.
Жорий йилнинг ярим йиллик яқунлари ҳақида гап борар экан, мен аввало мамлакатимизнинг изчил ва барқарор ривожланиши билан боғлиқ бўлган қўйидаги энг муҳим, ҳал қилувчи масалаларга эътиборингизни қаратмоқчиман.
Олдимизда турган биринчи ва асосий вазифа — бу изчил иқтисодий ўсиш, чуқур таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, ишлаб чиқаришни мукамаллаштириш ва илғор технологиялар билан қайта қуrolлантиришнинг бош шартли бўлган макроиқтисодий ва молиявий барқарорликка эришиш муаммосидир.
Биз 1996 йилдан буён хар йили ялпи ички маҳсулот ўсишига эришиб келмоқдамиз. Бу кўрсат-

Авваламбор, вилоят, шаҳар ва туман ҳокимлари, божхона идоралари, ички ишлар органлари, транспорт ташкилотлари раҳбарлари ҳукуматимиз томонидан қабул қилинган сабзавот, мева-чева ва полиз маҳсулотларининг янги ҳосилни марказлаштирилмаган ҳолда экспорт қилиши қўлайитиришга доир қарорнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашга масъулдирлар.
Бу масалада ҳеч қандай гов ва тўсиқ, қуруқ-ваъзхонлик ва бюрократик тўсиқлар билан ишни пайсалга солиш ҳоллари бўлмағлини керак. Бу масала устидан қаттиқ назорат ўрнатилади.
Хурматли мажлис иштирокчилари!
Мамлакатимизда юриштилатган пул-кредит сисъати ўзининг самарасини бермоқда. Ярим йиллик яқунларига кўра, инфляциянинг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизни ташкил этди. Бу кўрсаткич ўтган йили 1,9 фоиз бўлган эди. Марказий банкнинг қайта молиялаш ставкаси йиллик 36 фоиздан 24 фоизга камайди.

Мажлисида муҳокама этилган масала юзасида тегишли қарор қабул қилинди.
Мажлисида Олий Мажлис Раиси Э.Халилов, Бош вазир У.Султонов, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари иштирок этдилар.
**МУСУЛМОН НАМОЗ,
ЎЗА МУХБИРИ,
СУРАТЛАРДА: мажлис пайти.
Рўзмаж ЖУМАНИЁЗОВ
олган суратлар.**

(Давоми 2-бетда).

ИҚТИСОДИЁТНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ

(Давом. Боши 1-бетда)

Биринчи марта, йилнинг икки чораги мобайнида, давлат бюджети ялпи ички маҳсулот ҳажмига нисбатан бир фоиз миқдорда ошириб бажарилди. Бошқача айтганда, бюджет даромадлари унинг ҳаражатларига нисбатан 9 миллиард 800 миллион сўмга ортди.

Бунга эришганимизнинг сабаби фақатгина солиқ тизимини такомиллаштириш ва яхшилаш, тўлов интизомини мустаҳкамлаш, солиққа тортилмаган базани кенгайтириш эмас. Бу борада 2000 йил 1 январидан бошлаб жорий этилган бюджет ҳаражатларини белгилаш ва молиялаштиришнинг янги кўл ёлди усуллари ҳам мўъжиб.

Чунки улар корхона ва ташкилотларга ажратилган маблағлардан тежаб-тергаб фойдаланишни таъминлайди.

Жорий йилда яна бир ишлов таъминлай кўзга ташландики, уни мустаҳкамлаш лозим. Биз экспортга чиқарадиган асосий маҳсулотларнинг дунё бозорига ўзбекистон учун фойдали бўлмаган нарх-наво конъюнктураси сақланиб қолаётганига қарамадан, ярим йил мобайнида экспорт ҳажми анча ортди.

Бунинг натижасида ташқи савдо айланмишида 160 миллиард АҚШ долларинан зиёд ижобий сальдога эришилди.

Уйлаётганимиз, шу йил қабул қилинган экспорт маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган корхоналарни янада рағбатлантириш чора-тадбирлари доир ҳукумат қарори бу борада қўл келди. Шунинг учун имкон қадар кўпроқ қулай шарт-шароит яратиш борасида ишларни бундан бундан давом эттириш даркор. Токи корхоналаримизда экспорт боп маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва валюта ишлаб топшига бўлган доимий қизиқиш шаклланди.

Хусусийлаштириш жараёниларини такомиллаштиришга оид чора-тадбирлар дастурини бажариш борасидаги фаолиятимиз ҳам ўз натижасини бермоқда. Хусусан, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хиссадорлик жамиятларига айлантириш соҳасидаги ишлар бирмунча фаоллашди.

Ярим йил мобайнида кўзда тутилган 91 та объект ўрнига амалда 113 та объект хусусийлаштирилди. Мана шу муддат давомида давлат мулкчилигидаги қарийб 800 миллион сўмлик 4 мингдан зиёд кўмас мулк иншоотлари сотилди. Фонд бозоридан 671 та хусусийлаштирилган корхонанинг 5 миллиард 200 миллион сўмлик акцияси сотилган.

Жорий йилда хусусийлаштиришдан тушган умумий маблағ 7 миллиард сўмдан ошди. Бу ўтган йилнинг шу давридаги кўрсаткичга нисбатан 2,6 баробар кўпдир. Хусусийлаштиришдан бюджетга тушадиган маблағ ҳажми анча кўпайди. Жорий йилда мамлакат бюджетига 2 миллиард сўмдан зиёд, маҳаллий бюджетларга эса 700 миллион сўм атрафидан маблағ тушган.

Шу билан бирга, хусусийлаштириш борасидаги ишлар бизни қониқтира олмайди. Корхоналар акциялари

ни сотиш бўйича бўш ресурслар ҳали тўлиқ жалб этилмаган. "Ўзқурилиш-материаллари", "Ўзмаш-саноат", "Ўзбекмебель", Кишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги, "Тошшаҳар-йўловчитранс" уюшмаси корхоналарининг акцияларини сотиш муаммо бўлиб турибди.

"Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпанияси, "Ўзбекистон темир йўллари" давлат хиссадорлик компанияси, Коммунал хизмат вазирлиги, "Ўзкимёсаноат" уюшмаси иншоотларини хусусийлаштириш жараёни суст бормоқда. Ярим йил мобайнида Чкалов номидаги Тошкент Авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат хиссадорлик жамияти, Олмалик тоғ-металлургия комбинати, "Ўзметкомбинат" каби корхоналарнинг бортла ҳам акцияси сотилмаганини қандай изохлаш мумкин?

Хусусийлаштиришга тўсиқ бўлаётган сабаблар тахлил шундан далолат берадими, корхоналарни хиссадорлик жамиятларига айлантириш бўйича тайёргарлик ишлари суст олиб борилмоқда.

Кўпгина корхоналарни хусусийлаштирилгандан кейин қўллаб-қувватлашни кўзда тутадиган бизнес-планлар тузилмапти, улар фаолиятининг молиявий барқарорлигини таъминлаш чоралари кўрилмапти. Аксарият корхона раҳбарларининг ўзлари хиссадорлик жамиятларига айлантириш моҳиятини яхши тушунмапти, эски қолиплар билан яшайди. Хусусийлаштирилган корхоналар акцияларини фонд бозорига реклама қилиш ишлари ҳам қониқарли эмас.

Бунинг устига, айрим корхона раҳбарлари меҳнат жамоасининг беҳабарлигидан фойдаланиб ёки уларнинг фикрини менсимай, акция пакетларининг анчагина қисмига ўзи эга бўлмоқда, қолган акцияларни эркин савдога чиқаришга тўқналик қилмоқда. Бундай ҳолатларга мутлақо тоқат қилиб бўлмапти.

Хусусийлаштириш дастурини амалга ошириш жараёнида хорижий сармоядорларни жалб этиш борасидаги аҳолини, маълум даражада силжизга қарамадан, қониқарли деб бўлмапти.

Ўтган давр мобайнида 17 та хиссадорлик жамиятининг акция пакетлари 1 миллион 700 минг АҚШ доллар ва 1 миллиард 200 миллион сўмга сотилган. Корхонани сармоялаш шартлари билан эса 12 миллион 100 минг АҚШ доллар ва 1 миллиард 500 миллион сўмлик акция сотилган.

Шу билан бирга, хорижий сармояларни хусусийлаштириш жараёнида жалб этилиши бугунги микёси, салоҳиятли инвесторлар билан иш олиб боришнинг ҳозирги даражаси, реклама ишларини ташкил этишнинг савияси бизни қониқтирмайди.

Хорижий сармоядорлар томонидан қизиқиш борлигига қарамай, индивидуал асосда хусусийлаштирилиши кўзда тутилган 13 та объектдан биронтаси ҳам ҳалигача хусусийлаштирилмаган. Ярим йил мобайнида Қорақалпоғистон Республикаси, Жиззах, Сурхондарё, Наманган, Сирдарё, Бухоро, Хоразм ва Навоий вилоятларида жойлашган хиссадорлик жамиятларининг биронта ҳам акцияси хорижий сармоядорларга сотилмаган.

Хусусийлаштирилиши

кўзда тутилган корхона раҳбарларининг ўзлари ҳам бу борада етарлича фаоллик кўрсатмапти. Қуруқ натижасиз музокаралар жараёни ҳаддан зиёд чўши юборилмоқда. Мен бундай ҳолнинг сабаби, биринчи гада, корхона раҳбарларининг хорижий сармоядор келиши билан ўзи учун қиладиган иш қолмаслигини ўйлаб кўрдишда, деб биламан.

Дастурда кўзда тутилган объектлар ёки акциялардан бирортасини ҳам хорижий сармоядорларга сотолмаган идоралар раҳбарларининг ишга муносабати га чидаб бўлмайди. Кишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги, "Ўзгўштсаноат", "Ўзэлтехсаноат", "Ўзбекмебель", "Ўзавоттранс", "Ўзкимёсаноат", Коммунал хизмат вазирлиги раҳбарларининг масаласи га бу қадар лоқайдлик билан қараётганини қандай изохлаш мумкин?

Давлат мулк қўмитаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли мажмуалари билан бирга 2000 йилнинг хусусийлаштириш дастурига киритилган, лекин акциялари сотилмаган ҳар бир корхона бўйича атрофича тахлил ўтказиш ва тасдиқланган дастурларга мувофиқ, акцияларни жойлаштиришни жадаллаштириш юзасидан аниқ чора-тадбирлар кўрсин. Бажарилган ишлар ҳақида 9 ойлик яқунлари бўйича ахборот берилсин.

Қадрли мажлис қатнашчилари!

Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил яқунлари га бағишланган йиғилишида Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш бўйича республика мувофиқлаштирувчи Кенгаши, Давлат мулк қўмитаси, маҳаллий ҳокимият бошқарув органлари ҳамда кичик ва ўрта бизнесни, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш бўйича тижорат банклрининг фаолияти қаттиқ танқид қилинган.

Шуни таъкидлаш жозизки, кейинги пайтда бу соҳада маълум бир ўзгаришлар юз берди.

Биринчидан, "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг қафолатлари тўғрисида"ги Қонун, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорларининг қабул қилиниши кичик ва ўрта бизнес, фермер ва деҳқон ҳўжаликларни фаолиятининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлади. Тадбиркорликни рағбатлантирувчи, уни қафолатлайдиган қучли тизим яратилди. Кичик ва ўрта бизнес субъектлари, хусусий тадбиркорлик билан шуғулланувчи шахслар учун солиқ тўлов тизимига сезиларли даражада энгиллик киритилди. Кичик ва ўрта бизнес корхоналарининг ҳисоб юритиш ва ҳисобот бериш тартиби қисқартрилди ва анча соддалаштирилди.

Иккинчидан, хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес субъектларига кредит бериш тизими яхшиланди. Тадбиркорлар эҳтиёжи учун зарур бўлган ўз пул маблағларини нақд ҳолда тижорат банклридан олиш муаммоси деярли ҳал қилинди.

Кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратилган кредит маблағлари биринчи ярим йиллигида 37 миллиард сўмни ташкил этди.

Бу — 1999 йил давомида ажратилган жами маблағдан ҳам кўп, демакдир.

Бу соҳани ривожлантириш учун халқаро молия

ташкилотлари йўналиши бўйича, жумладан, Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки, Осие тараққиёт банки, Халқаро молия корпорацияси ва "КФВ банки" томонидан йил бошидан буён 62,5 миллион АҚШ доллар миқдорда кредит линиялари очилиб, 16,6 миллиони ўзлаштирилди.

Кичик ва ўрта бизнес субъектларига микрокредит ажратиш механизми ишлаб чиқилди ва амалга татбиқ этилди. Бу тадбиркорлик ривожига, айнисқа, янги иш бошлаган тадбиркорлар фаолиятини кучайтиришда катта аҳамият касб этди. Жорий йилнинг биринчи ярмида тадбиркорларга тижорат банклари томонидан 4 миллиард 100 миллион сўм миқдорда микрокредит берилди. Ўтган ярим йилда биригина Тошкент вилоятида тадбиркорларга умумий миқдори 805 миллион сўмлик 651 та микрокредит ажратилди.

Шуниси эътиборга лойиқки, ажратилган микрокредитларнинг 92 фоизи бевосита фермер ва деҳқон ҳўжаликларини ривожлантиришга йўналтирилди.

Учинчидан, тадбиркорлик субъектларини моддий-техника ресурслари билан таъминлаш ва улар ишлаб чиқарган маҳсулотларни сотишга ёрдам бериш ишлари муайян даражада яхшиланиб бормоқда.

Товар-хомуш ёржаси, майда-улғуржи савдо дўконлари ва бошқа савдо-таъминот тизими фаолияти сезиларли даражада жонланди. Хисобот даврида тадбиркорларга товар-хомуш ресурсларини сотиш ҳажми режадагидан қарийб 2,5 баробар ўсди, кичик ва ўрта бизнес корхоналари ишлаб чиқарган 12 миллиард 800 миллион сўмлик тайёр маҳсулотлар улар томонидан сотилди. Бу йиллик прогноз-кўрсаткичдан юқоридор.

"Ўзсавдомарказ"нинг Савдо-кўргазма маркази фойдаланишга топширилган тадбиркорларга кўрсатилаётган хизматнинг ҳажми ва сифатини янада оширишга ёрдам беради. Ушбу Марказ ҳудудида шу йилнинг 4 июлидан доимий фаолият юрота бошлаган кичик ва ўрта корхоналар учун зарур бўлган минитехнология ва асбоб-ускуналар савдо-кўргазмаси ҳам бу борадаги муҳим қадамдир. Мазкур савдо-кўргазмада 70 дан зиёд маҳаллий, 10 дан ортиқ хорижий ишлаб чиқарувчи ва таъминотчилар иштирок этмоқда.

Тўртинчидан, тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш бўйича ахборот-маслаҳат марказлари ва бизнес-инкубаторларининг иши анча фаоллашди. Жорий йилда улар томонидан 45 мингдан зиёд тадбиркорларга хизмат кўрсатилди. Ўтган ҳисобот даврида бизнес-инкубаторлар тизимида 25 мингдан зиёд киши ўқитилди, 11 мингдан зиёд тадбиркор бозор шартотида ишлаб бўйича малака орттирди.

Бешинчидан, Адлия вазирлиги зиммасига тадбиркорларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш вазифаси юкланган, уларнинг молиявий-ҳўжалик фаолиятига маҳаллий ҳокимият органлари ва назорат идораларининг асосиз равишда аралашувидан ҳимоя қилиш ишлари ҳам жонланди.

Натижада текширувлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 22 фоизга камайди. Айнисқа, асосиз текширувлар ўтган ярим йил ичида қарийб 9 баробарга камайди. Бундай ноқонуний ҳолларга чек қўйиш, уларнинг пайини қирқатишда барча текширувлар ҳақидаги ахборотлар қатъий тартибда қайд этиладиган Тегишхўрлар китобининг жорий қилиниши ҳам муҳим аҳамият касб этди.

Узининг ноқонуний хатти-ҳаракати билан тадбиркорларга моддий ва маънавий зарар етказган назорат идораларида ишлабдиган 58 нафар мансабдор шахсдан, жумладан, солиқ тизимининг 35 ходимидан суд орқали 11 миллион сўм тўлов ундириб олинди.

Тадбиркорлар устидан қўзғатилган жиноий иш материалларини ўрганиш натижасида улардан 221 нафари оқланди. 68 шахсга нисбатан чиқарилган ҳўкм энгиллаштирилди. 31 нафар тадбиркорга нисбатан қўлланган маъмурий ва молиявий жавобгарлик эса ноқонуний деб топилди.

Бу кўрилган муҳим чора-тадбирлар тадбиркорлик фаолиятининг янада ривожланишига сезиларли таъсир кўрсатди. Фақатгина ҳисобот даврининг ўзида 18 мингдан зиёд кичик ва ўрта бизнес субъектлари рўйхатга олинди. Бугунги кунда уларнинг умумий сони 175 мингдан ортди. Кичик ва ўрта корхоналарни ривожлантириш ҳисобига 106 мингдан зиёд янги иш ўринлари ташкил этилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2 баробар кўпдир.

Хулоса қилиб айтганда, иқтисодий ислохотларнинг ўта муҳим соҳасида қўлга киритилган бу натижага, авваламбор, тадбиркорлик фаолиятини, кичик ва ўрта бизнесни эркинлаштириш натижаси, десак, асло хато бўлмапти.

Шу билан бирга, бу ютуқларга эришишда шу соҳага тегишли қўнчилиқни эркинлаштириш, тадбиркорларга турли хил имтиёз ва имкониятларни, айнисқа, банк соҳасида, яратиш бевоситалик муҳим аҳамият касб этди. Албатта, бу борада энгилликни ривож топиб келаётган бизнесга маъмурий ва бюрократик аралашувларнинг чеклашни ҳам катта ижобий таъсир кўрсатди.

Яна бир бор шу фурсатдан фойдаланиб, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнеснинг, хусусан, кишлоқда фермер ҳўжаликларининг ривожланишига бевосита дахлдор шахсларга қарата шуни айтмоқчиман:

Бизнинг ислохотлар йўлидан, халқимизга муносиб ва фаровон ҳаёт яратиш йўлидан олға юришимиз кўп жиҳатдан мана шу соҳада амалга ошираётган ишларимизнинг қанчалик юқори суръатда ривож топшишига узвий боғлиқ. Барчамиз шу оддий ҳақиқатни яхшилаб тушуниб олишимиз шарт.

Афсуски, ҳали мамлакатимизнинг кўпгина жойларида тадбиркорлик, шахсий ташаббус иқтисодий ўсишнинг, ишлабчилик муаммосини ҳал этишнинг ва аҳоли даромадлари манбаининг асосий омилига айлангани йўқ. Айниқса, Сурхондарё, Сирдарё вилоятларида ва Тошкент шаҳрида тадбиркорликни ривожлантириш муаммосининг етарлича эътибор берилмапти.

Ўтказилган текширувлар натижаси шуни кўрсатадики, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув органлари томонидан тадбиркорликни ривожлантириш бўйича қўлланган чора-тадбирларнинг қўлланган қисми ва оқибатидан фойдаланиш бўйича қўлланган чора-тадбирларнинг қўлланган қисми анча кам.

Бундай ҳолатнинг таъсирини таъминлаш чоралари кўришга умумий қўлланган чора-тадбирларнинг қўлланган қисми анча кам.

Масалан, ҳисобот даврида Бухоро вилояти бўйича тадбиркорларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўлимига 51 та ариза тушган. Шундан 44 таси тадбиркорлар фойдасига ҳал этилган.

Анджон, Бухоро, Самарқанд, Хоразм вилоятлари Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палаталари Текширувлар китобини жорий этишда расмийликдан нарига ўтмаётганига асло тоқат қилиб бўлмапти.

Тадбиркорлар ўртасида ҳуқуқий тушунириш ишлари суст олиб борилмоқда. Уларнинг кўпчилиги ўз ҳуқуқларини, тадбиркорлар учун амалда қандай имтиёз ва қафолатлар мавжудлигини етарли даражада билмапти.

Маълум бўлиши шартки, тадбиркорларнинг қўнчилиқни эркинлаштириш бўйича қўлланган чора-тадбирларнинг қўлланган қисми анча кам.

Қадрли дўстлар! Мамлакатимиздаги ўзига хос шарт-шароит, яъни, аҳолининг аксарияти қисми кишлоқ жойларида яшаши ва меҳнат қилиши, қўллаб тармоқ ва корхоналаримиз фаолияти эса бевосита кишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқариши билан боғлиқлигини инобатга олсак, кишлоқда иқтисодий ва аграр муносабатларни ислоҳ қилишга алоҳида эътибор бериш нақадар муҳимлиги аён бўлади.

Қисқача қилиб айтганда, кўп марта айтилган муҳим бир ҳақиқатни ҳар биримиз яхши англаб олишимиз ва қўнчилиқ ҳаётимизда ҳеч қачон хаёлимиздан чиқармаслигимиз даркор: деҳқон бой бўлган юрт доим бадавлат ва обод бўлув.

Кишлоқ ҳаётини юксалтириш ҳақида сўз юритар эканмиз, унинг яққа ва ягона йўли — бошлаган ислохотларни охиригача, пировад натижага етказиш. Бугун гап, авваламбор, бу соҳада қабул қилинган қўнчилиқ ва меъёрли ҳўжатлар, Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорларини ҳаётга татбиқ этиш ҳақида бора-япти.

Ҳозирги пайтда кишлоқда ҳўжалик юритишнинг асосий учта шакли қарор топмоқда. Булар — кишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларининг йирик ишлаб чиқарувчилари бўлган кишлоқ ҳўжалик кооперативлари, фермер ва деҳқон ҳўжаликларидир. Ҳўжалик юритишнинг мана шу шакллари амалиётга янада кенроқ жорий этишдан асосий мақсад — кишлоқда аввало чинаяк маулқдорларни, ерга, мулкка ҳамда ишлаб чиқарилган маҳсулотга нисбатан ҳақиқий эгалик тўғрисида шакллантиришдан иборат.

Ўтган вақт мобайнида 1 минг 424 та ҳўжалик ширкатларга айлантирилди. Жумладан, бу кўрсаткич жорий йилнинг биринчи ярмида 446 тани ташкил этди. 2000 йилнинг 1 июл ҳолатига кўра, республикадаги кишлоқ ҳўжалиги корхоналари таркибида 598,5 мингта оилавий пулрат фаолият кўрсатаётган бўлиб, уларнинг асосий қисми чек усули билан ишламоқда.

Айни пайтда ширкатлар молиявий ҳисоб-китоб марказларининг иш юритиш савияси ҳам ортиб бормоқда.

Тахлиллар шуни кўрсатадики, ширкатга айлантирилган ҳўжаликларнинг аксарияти самара билан ишламоқда. Ўтган йил яқунлари бўйича уларнинг кўпчилигида пай эгаларига олинган соф фойда ҳисобидан дивидендлар тўлангани қўнчилиқ ҳол, албатта.

Шу билан бирга, ай тиш жозики, биз учун муҳим бўлган кишлоқдаги ислохотларни амалга оширишда расмийлик, палла-партиш ҳамда ишга саводсизларча ёндашув ҳоллари кўллаб учрамоқда. Бу борада энг катта камчилик ва йўл кўяётган хатоимиз — ҳўжалик юритиш шакллари ўзгартириш жараёни ҳўжаликнинг ички иқтисодий механизмни ўзгартирмасдан, тақомиллашмасдан амалга оширилмоқда.

Ўнда қилиб айтганда, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг, уни қўллашдан қатъий назар — ширкатчи, фермер ёки деҳқон ҳўжалиги эгаси бўладими, ишлаб чиқаришда ва уни сотишда қатнашаётган бошқа ташиқлотлар билан муносабати ҳали-ҳануз эскича, эски қолипда сақланиб қолмоқда.

Бу борадаги энг қандав бўлмайдиган ҳолат — мансабдорлар томонидан йўл қўйилаётган ўта расмийлик, ислохотларнинг мақсадини, маъно-мазмунини, моҳиятини тушуниб етмаслигидир.

Бу борада бизга ўтмишдан мерос бўлиб келаётган "мендан кетгунча, эгасига етгунча" деган эътиқодий иллатидан ҳанузгача халос бўла олмагимиз.

Мисол учун, амалда ҳар бир оилавий пулрат бўйича алоҳида ҳисоб-китоблар олиб борилиши шарт. Ҳар қайси пулратчининг даромади ва ҳаражатлари тегишли ҳужжатларда қўнчилиқ бўлиши катта аҳамиятга эга.

Нега деганда, ҳар бир пулратчи ўзининг қанча меҳнат қилганини, қанча маблағ сарфлаганини, ижарага олинган майдондаги ҳақиқий ҳосилдорлик даражаси қанча бўлиганини, шунга яраша даромади ёки соф фойда олганини, бинобарин, ўз меҳнати қанчалик тўғри ҳисоб-китоб қилинганини билмас, айтиб қўй, бизнинг кишлоқдаги ислохотлар тўғрисидаги барча гапларимиз, юксак қақириқларимиз қуруқ сафсатадан нари бормайди.

Бу ҳақиқатни ҳар биримиз — Президент, ҳоким, вазирдан тортиб то бригад бошлиғигача, оддий деҳқонгача яхши англаб олишимиз шарт.

Кўпчилик ҳўжаликларда меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш ўзгармасдан келаптир. Уларда бўлим ва бригадалар сақланиб қолган, наряд тузишга давом этмоқда, ишга чиққан, чиқмаганликни қайд этиб боровчи табель ҳисоби юритилмоқда. Чекларни пулратчилар эмас, балки молиявий ҳисоб-китоб маркази бухгалтерлари ёки бригада бошлиқлари тўлдирмоқда.

Кишлоқда иқтисодий ислохотларни чуқурлаштиришга тўсиқ бўлаётган асосий сабаблардан бири, ички ҳўжалик шартномаларини тузишдаги хато ва камчиликлардир.

Томонларнинг шартномаларда кўзда тутилган мажбуриятлар бўйича жавобгарлиги, жумладан, шартнома бузилган тақдирда жарима тўлаши аниқ кўрсатилмаган.

Туронзамин халқларининг узок миғг йиллар мобайнидаги озодлик, мустақиллик учун курашлири тарихида сугдиёнилик баҳодир Спитама...

рига қаршилик кўрсатмай Навтақа даштига ичига кўндалди қочиб кирган ва бу ерда бирдан ўзини шох деб эълон қилган Бесонинг...

қинчилардан тозалаш мақсадида келишига иштирд. Бирок, улар Спитамага ишончлилик билан...

чидай олмаган македониялик шох 22 миғг уструналикни маҳв этди. Демак, бу халқнинг қалбида чукур қасос хис-туйғуси уй...

ришини маълум қилди. Лекин Спитама ҳам муносиб жавоб бериб, келгинди душманнинг му...

ЎЗ — ЎТМОҚДА СОЗ!

"Намангантўқимачи" акциядорлик жамияти қарамогидеги "Камалак" соғломлаштириш лагери Наманган вилоятининг энг сўлим гўшаларидан бири...

Уша 329 йилда Исқандар Сугдиёнаде етарли ўз кўчларини қўриқиб, қишлоқ учун Бактрияга йўл олди. Бирок, шу қисқа фурадат Сугдиёнаде Исқандар тасарруфидан чиқиб олиши ун...

Вилоятнинг "Камалак" ва бошқа оромгоҳларида кўпчилик болалар бепул дам олмоқдалар. Йўлланмаларнинг ҳақи вилоятдаги қорхона, маюссаса ва хўжалиқлар қасабга уюшма ташкилотларининг ҳисобидан тўланган.

Наманган вилоятидаги соғломлаштириш оромгоҳларида ёзги таътил даврида 20 миғгдан ортик ўкувчи дам олиб, саломатлигини мустаҳкамлайди.

Н. ХўЖАЕВА, ЎЗА муҳбири.

СУРАТЛАРДА: Наманган вилояти оромгоҳларида. Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Миллат шаъни фидойилари С ПИТАМАН

сўнги қароргоҳи бўлган Сугдиёнаде фатҳ этиб, бу ерда ўз ҳумронлигини ўрнатили унинг режасида бор эди.

Хуллас, мана шундай сабабларга кўра, Оксиярт, Хориев ва Спитама ўзаро келишиб, дамаза Бесони Исқандарга топширди. Исқандар эса уни қушандалари...

бўлади. Битта бошидан бўлак бойлиги йўқ. Бирок, Оксиярт, Хориевнинг йўриғи бошқа. Улар беҳисоб мулкни, хузу-ҳаловатни ордона қўриқиб, дашту биёбонга...

бий қисмлари қамалда қолибди. Исқандар қазаб отиға минди. Сугдиёнка унинг салтанатини тан олмайпти! Тагин Спитама деган тўйқисиз қимсади ўзларига йўлбоши қилиб сайлашди.

тойрагин Спитама қўл остидаги шаклар билан чўлга қочишга мажбур бўлди. Исқандар эса бундан хабар топиб шаклар худудига юриш уюштиришга қарор қилди. Вақимга тушган шаклар ўз бошларида туғилган сўфатни бартафар қилиш учун Спитамағни йўқотишга аҳд қилдилар.

Сугдиёнаде эса Дорондан сатраплик ишончини олган Оксиярт ўзини муғлак ҳумдор деб билар, шу сабабли Исқандар таъқибдан қўриқиб, Бесонинг бу ерга келиб қолиши ва подшолик давоси унга хуш келмас эди.

Тўри, бу ўлкада парокандалик бор эди. Оксиярт ўзча ҳроим, Хориев ўз мўлғига ҳумдор, халқнинг бошига эса юнон-македон босқинчилиғи дастидан оғир кулфатлар келган, уларни бирлаштиришга раҳнамо бу ерда йўқ эди.

Шундан кейин ҳам Спитама тийилимади. Исқандар лашкарларига ва уларнинг қароргоҳларига қўтилмаган ерлардан ва пистирмалардан кетма-кет хуружлар уюштириб турди ва сезиларли талофлар етказди.

Сабр қосаси тўлган Исқандар ўзи лашкарга бош бўлиб, Сирдарё соҳилларида Спитамага устига олганди. Бирок, Спитама қўчлар нисбатини хўсбога олиб, Қўйи Қашқадарё ва Бухоро томонга чекинади.

Сугдиёнадеги исоғлардан толиққан Исқандар ўз бошқарувиға баъзи ўзгартиришлар киритишга мажбур бўлди. Жумладан, маҳаллий фуқароларни ўз лашкарлари сағима қабул қила бошлади.

Шифокор огоҳ этади. Лекин бизга қўшни баъзи мамлакатларда кўпгина юкумли касалликлар бўйича вужудга келган мураккаб эпидемик вазият ҳамда мамлакатимизга оқиб келаётган барча сўв манбаларининг эпидемиологик жиғатдан носоғлом бўлган республикалар худудидан ўтиши юкумли касалликларнинг ана шу восита орқали кириб келиб, тарқалиш хавфини туғдиради.

Хар бир касалликнинг олдини олиш, унга қарши курашишда тўри ва вақтида берилган маълумотиғ аҳамияти қатта. Республикада эса тиббиёт ходимлари, мутасалли ташкилотлар ва маҳаллий ҳокимликларнинг эпидемияга қарши курашиш чора-тадбирларида фаол иштирок этганликлари бос, юкумли касалликлар сезиларли даражада қамайди.

Табият бойлиғи. Таркибида женьшень ва табиий мультитивитаминлар комплекси бор. 2 капсула Сўзи кун мобайнида тетиқ қилади.

ЧАҚҚОНЛИК - РЕКОРДАГА ҲОҚОНЛИК. Дунёда энг чаққон сартароқ япониялик Исао Цүгия экан. У 55 дақиқа давомида 400 нафар кишининг соқолини қиртишлашга улгурган.

Шифокор огоҳ этади. Лекин бизга қўшни баъзи мамлакатларда кўпгина юкумли касалликлар бўйича вужудга келган мураккаб эпидемик вазият ҳамда мамлакатимизга оқиб келаётган барча сўв манбаларининг эпидемиологик жиғатдан носоғлом бўлган республикалар худудидан ўтиши юкумли касалликларнинг ана шу восита орқали кириб келиб, тарқалиш хавфини туғдиради.

СОҒЛИҒИМИЗ ЎЗ ҚўЛИМИЗДА. Касаллик тўсатдан ич кетиши билан бошланади. Кўнгал айнимаган ҳолда қайт қилиш из беради. Бунинг оқибатида бемор кўп миғдорда сўв ва тузларни йўқотибди. Натияжада беморнинг аҳоли оғирлашади, қон босими пасаяди, ҳарорат тушиб кетади.

«SUVMASH» (собик ЦБ ЭСРПП) насос-қучланишли усқуналари созлашга топширилган ва 1994 йилдан 2000 йилгача сақланаётган қорхоналарга маълум қиладикки, 1. Тошкент вилоятининг «Дўстлик» жамоа хўжалиғи 250 кВтли, минутига 1000 айланишли электр двигатели — 1 дона.

ГАЛСТУКЛИ ФУТБОЛЧИЛАР. Майдонга галстук тақиб тушган футболчини ҳеч қўрганмисиз? Ирландиядаги «Портланд роверч» клуби ўйинчилари майдонга албатта галстук тақиб чиқашди.

Табият бойлиғи. Иштиҳани очади ва ўсешга ердим беради. Умумий ҳолатни яхшилади.

ТРИМОЛ. БОШ ОРАҒИ, МИГРЕНА, ГАЛГИЯ, ТИП ОРАҒИ, ШАМОЛЛАҒИ (ОҚОРИ ҲАВЛАТ БИЛАН). ДОРИХОНАЛАРДАН СўРАНГ. Харидорлар учун баҳоси — 225 сўм.

Узбекистон Республикаси Президентини хўзуридаги Стратегик ва интаҳадларро тадқиқотлар институти маълумияти ва қасабга уюшмаси институтининг етақи илми ходими Ч.Ш.Қўчарова отаси Шароф ҚўЧАРОВнинг вафот этганиги муносабати билан чукур тазия изҳор этади.

«Шарк» нашриёт-матбаа концерни босмаҳонаси. Корхона манзили: «Булок Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 22.50.

Table with multiple rows containing names and titles of authors and editors. Includes 'ХАЛҚ СҮЗИ' and 'НАРОДНОЕ СЛОВО'.